

DWANGBEHANDELING BIJ VRIJWILLIGE OPNAME

"Als u vrijwillig opgenomen bent, behoudt u al uw rechten: u kunt uw eigen belangen behartigen. Ook kunt u in principe op ieder gewenst ogenblik de behandeling beëindigen. Als wij in dat geval van mening zijn, dat uw vertrek niet verantwoord is, kunnen wij een inbewaringstelling aanvragen."

Dit valt te lezen in het informatieboekje van het Provinciaal Ziekenhuis te Santpoort. Onlangs ondervonden wij dat de werkelijkheid minder glad is dan het papier. Leest u wat u kan overkomen als u zich vrijwillig laat opnemen in een psychiatries ziekenhuis.

Op een maandag in april 1983 werd onze vriendin, mevrouw A. in een nare krisissituatie opgenomen in de Brederodekliniek, het opname-centrum van Santpoort. Ze werd vrijwillig opgenomen, dat wil zeggen: zonder een inbewaringstelling of een rechtelijke Machtiging (R.M.). Dit betekent dat ze formeel al haar rechten behield en vrij was om te gaan als zij dat wenste. Zoals ook in het boekje van de kliniek te lezen valt. Maar de praktijk bleek nogal anders te zijn.

Prikkelarm

Mevrouw A. werd tegen haar zin opgesloten in een isoleercel, en eveneens tegen haar zin kreeg ze overmatige hoeveelheden medicijnen gespoten. Protesten en vrijlatings-eisen, door ons en haar familieleden geuit, werden door haar "behandelaars" weggewuifd met argumenten als: "Mevrouw heeft rust nodig", "Mevrouw moet prikkelarm verpleegd worden", "Mevrouw is te zeer verward om op de afdeling te kunnen blijven", "het is in haar belang", "we kunnen niet anders: we kunnen geen hand-in-hand-begeleiding geven, daar hebben we niet genoeg personeel voor", en zelfs: "dit is ons normale beleid"! Het grofst was de bewering dat zij dit zelf wilde. Niets was minder waar, dat wisten we toen al, en dat is nu door Mevrouw A. ook bevestigd.

Bezoek

Mevrouw A. mocht ook geen bezoek ontvangen, zodat elk contact tussen ons en haar onmogelijk was, en de behandeling zich aan elk controlerend oog onttrok. Hiervoor werden al even bizarre argumenten aangevoerd als voor het isoleren: "bezoek is een prikkel,

en dat is strijdig met ons prikkelarm beleid in de verpleging", "bezoek is niet in het belang van Mevrouw, ze heeft slechts baat bij rust", "bezoek in de isoleer is strijdig met de huisregels, dat doen we nooit", en "bezoek vereist niet op te brengen personele inspanning omdat bezoek begeleid zou moeten worden". We wisten echter zeker dat onze vriendin bovenal ons nodig had, en we zetten dan ook alles op alles om bij haar te komen.

MINIMALE RECHTEN

Volgens de Inspectie heeft elke psychiatries gedetineerde tenminste recht op vrij telefoonverkeer met de advocaat en met de Inspectie.

Eenmalig

Na een twee dagen durende hevige strijd met de behandelaars van Mevrouw A., waarbij het nodig was om een advocaat, het hoofd van het managementteam van de kliniek, de patiëntenvertrouwenspersoon en vele vrienden in te schakelen (die druk uitoefenden: bedankt allemaal!) en te dreigen met een klacht bij de Inspektie (die ook is ingediend) en een kort geding (wat, als het nog even langer geduurd zou hebben ook zeker gevoerd zou zijn), lukte het uiteindelijk om iets te versieren. Eén van ons mocht onder de volgende voorwaarden vijf minuten de isoleer in voor een bezoekje:

- hij diende zich aan een psychologies onderzoek te onderwerpen om te bezien of het al dan niet verantwoord was hem toe te laten bij Mevrouw A. in de isoleer;
- hij moest akkoord gaan met de aanwezigheid van twee begeleidende personen tijdens het bezoekje;
- hij moest ermee akkoord gaan dat het ging om een éénmalige uitzondering, en hierop niet terugkomen.

Er waren nog meer belachelijke voorwaarden gesteld, maar het voert te ver om hier nog verder over uit te wijden. Na ruggespraak met de advocaat besloot X met deze regeling in te stemmen omdat het de enige manier bleek iets voor elkaar te krijgen. Hij liet zich screenen door de psycholoog en een verpleegkundige, moest zijn sexleven blootleggen en mocht uiteindelijk naar Mevrouw A.

Het bezoek trof X onaangenaam: het was schokkend om te zien hoe Mevrouw A. behandeld werd. Onze vriendin bleek te moeten toeven in een hok van twee bij twee meter, het enige toegestane kledingstuk bleek een scheurhemd, de enige inventaris een matras met een scheurlaken. Een kartonnen hoedje fungeerde als toilet. Verder niets. Hoeveel mensen zullen ze op deze manier tot zelfmoord drijven zonder dat ze die ook uit kunnen voeren?

Vijf Minuten

Gedurende de isolatieperiode hebben we konstant geprobeerd om een einde te maken aan de isolatie door hen te wijzen op de onjuistheid, de onzin, en de onrechtmatigheid ervan. Alles wat we te berde brachten schoven de wijze heren terzijde, natuurlijk weten zij alles beter. Toch lukte het om een bezoeksregeling af te dwingen: elke dag mocht er één persoon vijf minuten de isoleer in. Dit heeft veel gesodemieter geveerd, waarbij zelfs een kamerlid moest worden ingeschakeld. Hoe zal het gaan met al die anderen die vast zitten in isoleers zonder dat er druk wordt uitgeoefend? Vaak zelfs zonder dat iemand er weet van heeft?

Chantage

Mevrouw A. liet bij elk bezoek weten uit de isoleer te willen, maar zei daarbij er geen werk van te durven maken, omdat ze met een IBS was bedreigd: mondje dicht dus.

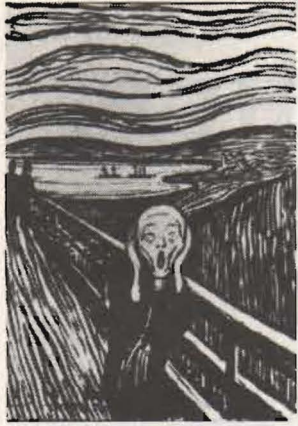
Wij waren er inmiddels achtergekomen dat je beter eeb IBS kunt hebben dan dat je onrechtmatig vastzit: dan is er in ieder geval een rechtspositie waarbinnen dingen mogelijk zijn (zie het artikelje over IBS, en het psycho-coicil in dit nummer). Het was echter onmogelijk om hierover met onze vriendin vrijuit te spreken, omdat bij alle bezoekjes een verpleegkundige aanwezig was, en de tijd te kort.

Stom en blij

Toen Mevrouw A. op de zesde dag voor de vierde keer tegen haar bezoek vertelde weg te willen, stond ons duidelijk voor ogen wat er diende te gebeuren. We "geboden" de verpleegkundige aan deze wens te voldoen, hem wijzend op de rechten van vrijwillig opgenomen patiënten, en hem vragend of ze misschien zin hadden in een kort geding. Hierop raakte de verpleegkundige tamelijk ontregeld. Vrijlating bleek tegen de orders te zijn, en hij verwees ons naar de verantwoordelijke arts. Deze was er niet: het was zaterdag. We wilden niet nog een weekeinde wachten en lieten de dienstdoende arts oppiepen. Deze kwam en zei vrijlating niet verantwoord te achten. Ze baseerde haar veronderstelling op een rapportage van vijf uur eerder, zelf had ze Mevrouw A. nog nooit eerder gezien. Ze wilde ook niet met onze vriendin kennismaken, en schatte dat haar oordeel na een bezoekje aan haar anders zou zijn dan dat het nu was op grond van de rapportage als een gok van honderd tegen één. We vroegen haar de gok te wagen. Dat deed ze en na twintig minuten kwam ze enigszins ontdaan uit de isoleer terug met de mededeling: "wat kan er toch veel gebeuren tussen half drie en half acht." Op grond van haar bevindingen doorbrak ze het beleid dat tot nu toe had gegolden en besloot dat Mevrouw A. de volgende dag een uurtje uit de isoleer mocht om te proberen. Wij gin-

gen hier aarzelend mee akkoord. Stom stom

stom! In plaats van voet bij stuk te houden en vrijlating te eisen of anders een IBS-aanvraag, lieten we ons inpakken, blij dat we tenminste iets bereikt hadden. Als we voet bij stuk gehouden zouden hebben dan zou ze in de problemen gekomen zijn: de arts had immers zelf al toegegeven dat een IBS niet bekrachtigd zou worden omdat Mevrouw A. niet gek genoeg was. Bovendien hadden we een betrouwbare psychiater bereid gevonden om, indien nodig, een tegenonderzoek te verrichten. Dan zou onze vriendin enkele dagen later weer vrij geweest zijn.

Nu duurde het allemaal wat langer. Toen onze vriendin na drie weken voor het eerst weer met haar bezoek zonder verpleging mocht wandelen, liep ze van het terrein af en is er niet weergezien. Dat was bevrijdingsdag 1983. Santpoort had de vlag reeds uithangen.

Boter op je hoofd heet dat.

INSPEKTIE: attent maar merkwaardig

De rol die de Inspektie speelde in deze geschiedenis is weinig verheffend geweest. Maar attent was men wel: de klager liet zijn pakje sje er liggen. Het werd hem keurig nazgezonden in een indrukwekkende envelop van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid.....

Ter voorkoming van veel ellende: zie de achterpagina van deze Gek'ooit.

Bernard Al

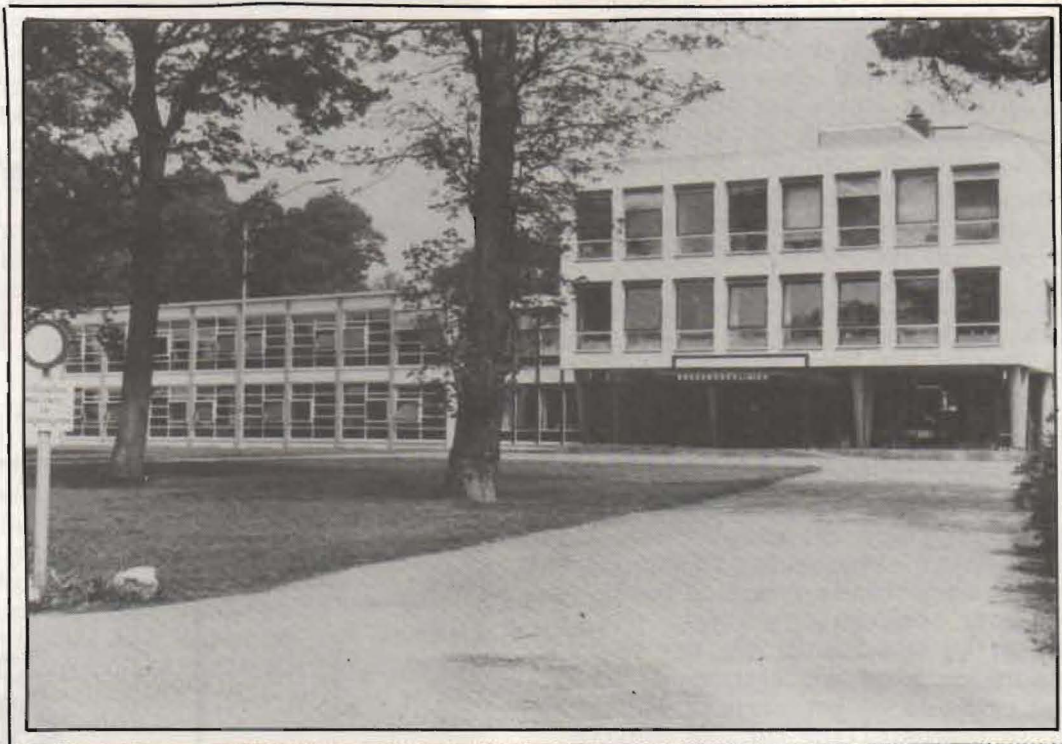

Foto: Rijkert Knoppers